

6. Liberalizing International Transactions in Services: A Handbook. – Geneva : UNCTAD, World Bank, 1994. – 182 p.
7. Интеграция Украины и Европейского Союза в рамках соглашения об ассоциации: влияние на украинскую Экономику // Central Intelligence Agency. The World Factbook [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html#top>.
8. Задоя А.Я. Деиндустриализация в Украине: «двадцать лет спустя» / А.Я. Задоя // Академічний огляд. – 2012. – № 1 (36). – С. 26–35.
9. Пойта І.О. Оцінка сучасного стану ринку послуг / І.О. Пойта // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 1 (63). – С. 306–309.
10. Наумова О.Е. Сервіс як фактор підвищення конкурентоспроможності залізничного перевезення / О.Е. Наумова, О.І. Антонова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe.
11. Операція деіндустриалізація, або Навіщо нам промисловий сервіс як фактор підвищення конкурентоспроможності залізничних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dt.ua/.../operaciya-deindustrializaciya-abo-navischo-n>.

УДК 339.9

Широкова І.С.,
студентка факультету менеджменту та маркетингу,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Лободзинська Т.П.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЗМІНА ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ СВІТУ В РАМКАХ ПРОЕКТУ «ОДИН ПОЯС – ОДИН ШЛЯХ»

Широкова І.С., Лободзинська Т.П. Зміна економічної системи світу в рамках проекту «Один пояс – один шлях». У статті розглянуто можливість об'єднання двох проектів, а саме Євразійського економічного союзу (ЄАЕС) та «морського Шовкового шляху 21 сторіччя» (ЕПШШ), перспективи розвитку та реалізації проекту КНР «Один пояс – один шлях». Проаналізовано дії та рішення глав держав, що беруть безпосередню участь у проекті. Наведено приклади, що вказують на збільшення впливу КНР на ринку та у світовій економіці. Розглянуто вплив прийнятих рішень КНР на долар США та можливість становлення юаня провідною валютою світу.

Ключові слова: «Один пояс – один шлях», ф'ючерс, юань, нафтодолар, КНР, «доларова система», інвестиції, розвинута інфраструктура, перспективи розвитку, проект, МВФ, ВВП.

Широкова И.С., Лободзинская Т.П. Изменение экономической системы мира в рамках проекта «Один пояс – один путь». В статье рассмотрена возможность объединения двух проектов, а именно Евразийского экономического союза (ЕАЭС) и «морского Шелкового пути 21 века» (ЭПШП), перспективы развития и реализации проекта КНР «Один пояс – один путь». Проанализированы действия и решения глав государств, принимающих непосредственное участие в проекте. Приведены примеры, указывающие на увеличение влияния КНР на рынке и в мировой экономике. Рассмотрено влияние принятых решений КНР на доллар США и возможность становления юаня ведущей валютой мира.

Ключевые слова: «Один пояс – один путь», фьючерс, юань, нефтодоллар, КНР, «долларовая система», инвестиции, развитая инфраструктура, перспективы развития, проект, МВФ, ВВП.

Shyrokova I.S., Lobodzynska T.P. Change of the economic system of the world within the framework of the project “One belt – one road”. The article discusses the possibility of combining two projects, namely “The Eurasian Economic Union” (EAEU) and the “21st-Century Maritime Silk Road” (EMSR), the prospects of development and realization of China project “One belt – one road”. The actions and decisions of the heads who take direct part in the project were analyzed. Examples of the China increasing influence in the market and in the global economy were given. The author considered how China’s government decisions influence on the US dollar and the possibility of the Yuan becoming the leading currency of the world.

Key words: “One belt – one road”, futures, Yuan, petrodollar, China, “dollar system”, investments, developed infrastructure, development prospects, project, IMF, GDP.

Постановка проблеми. Світова економіка з початку XXI століття знаходиться у стані кризи, яка набуває глобальних масштабів. Побудована економічна система, що триває значний проміжок часу, на даному етапі розвитку суспільства є недостатньо функціональною. Для прогресивних змін світової економіки необхідні нові підходи, нові інноваційні рішення, плани та ідеї. Через наявну не одне десятиріччя «доларову систему» значна кількість країн не здатна розвиватись та виходити на світовий ринок в ролі конкурентоспроможних союзників/опонентів. На основі цього була розглянута перспектива реалізації та розвитку нового проекту КНР «Один пояс – один шлях» як такого, що зможе змінити економіку світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню перспективи розвитку та реалізації проекту «Один пояс – один шлях», а також можливості інтеграції Євразійського економічного союзу (ЄАЕС) та проекту «економічного пояса на Шовковому шляху» (ЕПШШ) присвячено праці таких наукових діячів, як П. Ескобар, М. Петтіс [6], В. Поворозник [5], В. Перебийніс [5], К. Сироежкін [2].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження та аналіз проекту «Один пояс – один шлях», поданого КНР, розгляд його головних аспектів, виявлення сильних сторін та загроз. Головним завданням є дослідження перспективи реалізації цього проекту, його впливу на структуру світової економіки та прогноз щодо можливості заміни долара США національною валютою КНР у майбутній перспективі.

Виклад основного матеріалу. Восени 2013 року, а саме під час візиту до країн Центральної Азії та Індонезії Голови Китайської Народної Республіки (КНР) Сі Цзіньпіна, весь світ вперше почув про наміри КНР поновити Великий Шовковий шлях. Зробити це планувалось завдяки об'єднанню двох проектів, а саме Євразійського економічного союзу (ЄАЕС) та «економічного пояса Шовкового

шляху»(ЕПШШ). Таким чином, стало відомо про нову глобальну інтеграцію, котра отримала назву «Один пояс – один шлях» [1].

Головна ідея цього проекту базується на створенні трьох транспортно-економічних коридорів, які будуть проходити через Центральну та Північну Азію, а також частину Південної Азії, через деякі країни Африки та Європу. «Один пояс – один шлях» – це ідея, завдяки якій КНР стає головною рушійною силою в глобалізації та розширенні економічних кордонів більшої частини світу. Головним чином проект спрямовано на подолання митних бар'єрів, розвиток транспортної інфраструктури, розширення зовнішньоекономічної взаємодії, стимулювання зовнішнього інвестування та фінансування, подолання «прірви» соціальної нерівності тощо [2, с. 41–42].

Варто звернути увагу на те, що здебільшого проект спрямований на залучення капіталу та інвестицій не тільки до КНР, але й до малорозвинених країн і до тих, що розвиваються [3]. Однак масштаби та об'єми проекту досить великі не тільки в інвестиційному та економічному аспектах, але й з боку географічної інтеграції. Таким чином, модернізований маршрут «Шовкового шляху» охоплює не тільки «водний простір» та суходіл, але й три головні напрями (рис. 1).

Перший з них (сухопутний) починається у Китаї, звідти проходить через всю КНР і перетинає Туреччину, Сирію, Ірак та Іран, після чого лежить в Росію, а звідти до Європи і аж до Італії [3].

Другий маршрут лежить з КНР в країни Центральної Азії і також деякі країни Західної Азії, а третій (морський) бере початок у Китаї, проходить через Малаккську протоку, перетинаючи Індійський океан (із зупинкою в Індії), звідти йде через Шрі-Ланку, Мальдіви і до Кенії. Вже далі морський маршрут пролягає Червоним морем через Суецький канал до Греції, продовжується в Італії, де з'єднується з першим сухопутним головним шляхом [3].

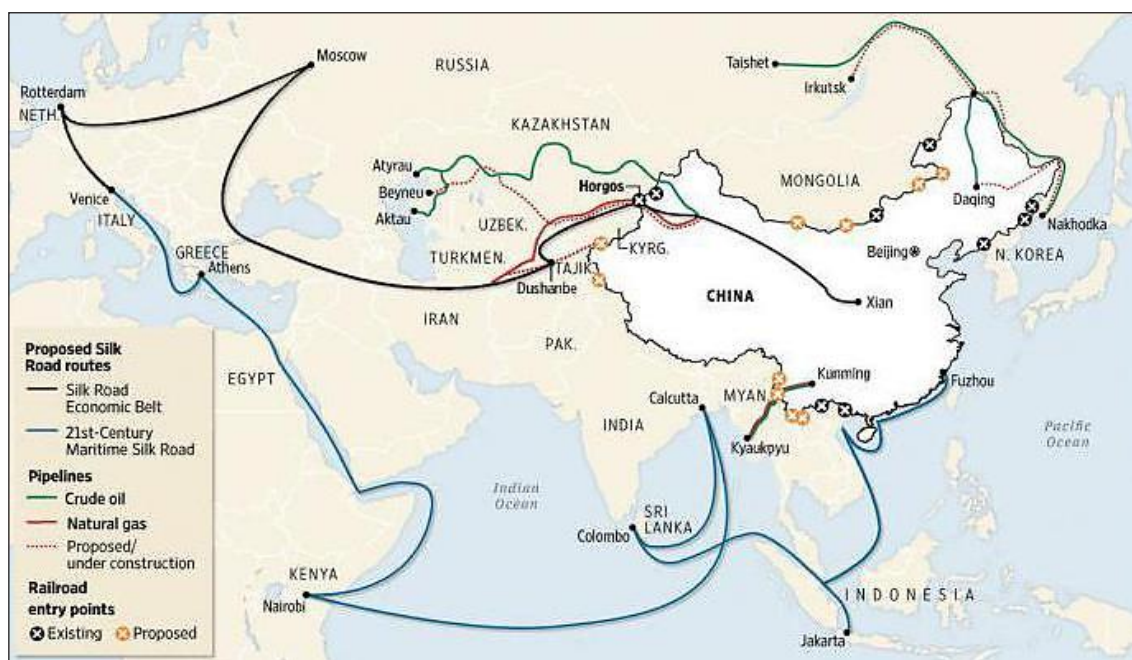

Рис. 1. Основні географічні напрями КНР в проекті «Один пояс – один шлях» [3]

Нещодавно Китай був однією з відстаючих країн третього світу, проте досить швидко зміг довести свою могутність і за вкрай короткий час стати одним з провідних лідерів у світовій економіці.

Нині «Один пояс – один шлях» – план, згідно з яким близько 60 країн буде об'єднано та скоординовано в одному напрямі – створення нового, економічно розвиненого суспільства [4]. Також проект дасть можливість вирішити низку важливих проблем, що існують в сучасному світі.

Перш за все за допомогою сумісних, об'єднаних зусиль ідея КНР буде сприяти розвитку економіки, поліпшенню соціального рівня життя в країнах Центральної Азії, а також подоланню наслідків після економічної кризи 2008 року.

Також проект має суттєвий вплив на вирішення проблеми безробіття. Створення трьох економічно важливих шляхів приведе до необхідності значного збільшення робочих місць і, як наслідок, до зниження рівня безробіття у країнах Азії.

По-друге, з метою розширення кордонів економічного і політичного співробітництва КНР планує створити таку базу вільної торгівлі і необмежених економічних відносин [2, с. 41], що, як очікується, приведе до суттєвої переваги над Європейським Союзом (ЄС) і США. На нашу думку, проект може стати картбланшем як для вже наявних компаній і бізнес-проектів, так і для підприємців-початківців.

Будучи одним з найбільших експортерів, КНР має істотний вплив на світову економіку. Згідно з оцінкою значної кількості експертів загальна вартість проекту «Один пояс – один шлях» складатиме близько 21 трлн. доларів. Проаналізувавши масштаби діяльності, що розгортається дедалі швидше, експерти висувують прогнози, що за рахунок збільшення товарообігу Китай буде займати від 50 до 60 відсотків від світового ВВП [3].

Однією з головних перспектив для себе Китай вважає збільшення обсягу інвестицій та підвищення рівня вироблюваного ВВП на душу населення КНР [1]. Так, наявність іноземних інвестицій є показником економічно розвиненої, конкурентоспроможної держави. Але прагнення КНР щодо підвищення рівня ВВП викликає деякі питання та потребує детального аналізу.

Рік потому, після виступу Сі Цзіньпіна з офіційною заявою про розробку нового Шовкового шляху, правляча верхівка Піднебесної оголосила про створення інвестиційного фонду, фінансування якого становить близько 40 млрд. дол. Саме ці гроші є плацдармом, на підставі якого будуть спрямовуватися інвестиції в проекти розвитку сухопутного і морського «шовкового шляху» [5, с. 5].

Діяльність КНР спрямована на розробку стратегічного напрямку та пошук союзників для реалізації своєї ідеї. Головними партнерами КНР є Росія, Білорусь, країни Центральної Азії, Казахстан, Польща, Чехія, Болгарія тощо. Сьогодні частка китайських інвестицій у Казахстані суттєво збільшилася, а масштаби співпраці з Росією досить великі [5, с. 9, 11].

У світовій економіці вагоме місце належало КНР ще до офіційної презентації проекту «Один пояс – один шлях». Глобальний китайський торговий майданчик «AliExpress» сьогодні зайняв серйозну нішу в ринковій економіці. Завдяки цьому майданчику Китай зміг

розширити ринковий сектор для реалізації національного виробництва. Тобто зарубіжний покупець має можливість купувати китайські товари різного виробництва, асортименту і цінової категорії. Саме цей проект можна вважати «пробною версією» перед запуском нового проекту «Один пояс – один шлях».

Сухопутний та морський шляхи, які охоплює план КНР, з'єднуються в Європі. Для того щоб реалізація проекту за запланованим маршрутом була вдалою, з 2012 року Китай почав активно збільшувати товарообіг з країнами Центральної та Східної Європи. Якщо у 2012 та 2013 роках товарообіг Китаю порівняно з 2008 роком збільшився до 13%, то вже у 2014 році цей показник піднявся до 15%, а станом на 2015 рік – до 18% [6].

Річний товарообіг Китаю з країнами Східної і Центральної Європи у 2010 році становив близько 44 млрд. дол., у 2014 році цей показник перевищив позначку у 60 млрд. дол. Згідно із заявою КНР до кінця 2019 року планується підвищення річного товарообігу до 120 млрд. дол. [5, с. 12].

Згідно з оцінкою дослідників проект «Один пояс – один шлях» є багатофункціональним, а керівництво КНР робить все можливе для його збалансованого розвитку в усіх напрямках. Наведені показники доводять, що однією з цілей Китаю є створення сприятливих умов для реалізації китайських товарів на ринки країн, в рамках яких і реалізується проект «Один пояс – один шлях». Для створення прийнятних умов КНР за допомогою реалізації проекту ставить досягнення таких завдань, як, зокрема, спрощення системи митних перевезень, створення зони вільної торгівлі та розгалуженої транспортної інфраструктури, спрощення процедури під час початку підприємництва [2, с. 41].

Досить вагоме місце у програмі, що набирає все більших обертів, посідають і Сполучені Штати Америки. До того, як світ дізнався про глобальний проект Китаю, розвиток внутрішньої економіки Піднебесної досяг свого апогею, внаслідок чого державі необхідно було вживати термінових заходів, щоб не опинитися в центрі світової фінансової кризи 2008 року. На той момент були можливі лише два варіанти: або спробувати дійти згоди з Міжнародним валютним фондом (МВФ) і Світовим банком, які підконтрольні США, розширивши межі фінансово-економічної діяльності, або створювати свою альтернативну концепцію. КНР вибрала друге [2, с. 44].

Таким чином, небажання брати участь у створюваному десятиліттями давно запущеному «американському механізмі» привело до того, що нині Китай може стати «номером один» у світовій економіці завдяки проекту «Один пояс – один шлях».

Останнім часом відносини між Китаєм і Сполученими Штатами Америки дещо загострилися, і причини тут можуть бути найрізноманітніші. Але згідно з тією інформацією, яку періодично передають ЗМІ, нині США погрожують КНР тим, що можуть виключити її з доларової системи. Основна вимога, яку висуває Америка, полягає в «прикритті» каналу, яким Китай передає бойове зброя і військово спорядження в Кореїську Народно-Демократичну Республіку (КНДР) [7].

Політика США відносно КНР набирає все більш жорстких обертів. Восени 2017 року стало відомо, що президент США Дональд Трамп прийняв рішення

заборонити приватним китайським компаніям купувати американські суднобудівельні компанії. Також варто зазначити, що, мотивуючи загрозою для економіки США, президент вищезгаданої країни намагається блокувати будь-яку діяльність у сфері інвестицій з боку Китаю. Заборонено китайським інвесторам купувати “Lattice Semiconductor Corp.”, також заборона поширюється на ще дві спроби китайських інвестиційних компаній: китайський авіаперевізник “HNA”, який намагався інвестувати в “Global Eagle Entertainment Inc.”, що розважає пасажирів під час польоту, і “T.C.L. Industries Holding” з Гонконгу, яка виробляє побутову техніку та мобільні технології і намагалася купити “Inseego Corp.” [8].

На нашу думку, така політика з боку США має дещо некоректний характер, адже метою Штатів, як відомо, є налагодження партнерських стосунків з Китаєм, проте ведення своєрідної торгово-економічної війни має місце. Таку поведінку можна трактувати як побоювання з боку Америки, адже збільшення частки китайських інвестицій можуть призвести до втрати домінуючої позиції США в економічній сфері всього світу.

Низка фахівців припускає, що найближчим часом епоха процвітання долара прийде до завершення. І ці прогнози небезпідставні. Сьогодні Китай планує продавати ф'ючерси на сиру нафту в юанях. Оскільки валюта КНР підкріплена золотом, то в разі введення ф'ючерсів на нафту, перш за все країни, на які накладено санкції США, зможуть вести торговельну політику в обхід долара. Тобто під час торгівлі сировиною на ринку в інших держав буде 2 варіанти: або розплачуватися за товар золотом, або з'явиться можливість конвертувати валюту (юань) в золото [9, с. 8].

Для таких країн, як, наприклад, Катар, Венесуела, Іран, це чудова можливість діяти в обхід санкцій Америки. Зауважимо, що в разі введення ф'ючерсів на держави не покладаються зобов'язання тримати грошову масу країни в активах Китаю або переводити дохід від реалізації нафти в долари [10].

Основна частина імпорту «чорного золота» в Піднебесну належить Росії та Саудівській Аравії. За минулий рік обсяг поставки сировини в країну з РФ перевищив частку імпорту з Саудівської Аравії, що занепокоїло глав вищезгаданої держави [11].

Така ситуація – результат плану КНР щодо впровадження ф'ючерсів в короткостроковому періоді. Сі Цзіньпін виступив з пропозицією введення ф'ючерсів на нафту в юанях, перш за все Саудівській Аравії, з тією метою, що як тільки країна перейде від доларів до національної валюти Китаю (або до золота), то слідом за нею підуть й інші країни [11]. Ця пропозиція розглядається Саудівською Аравією під тиском двох сторін: з боку КНР і США, а від результату вибраного рішення залежить вжиття заходів у подальшому.

Проект «Один пояс – один шлях» – чудова можливість для Китаю стати провідною країною світу перш за все з економічної точки зору. Проте ми вважаємо,

що у цього плану є суттєвий недолік: США ніколи не «поступиться». Тобто як тільки план Піднебесної набиратиме більших обертів, то єдине, що залишиться Америці, – це розпочати справжню війну. В такому разі доки дві могутні держави будуть виснажувати одну одну економічно, політично, фінансово, будуть втрачати велику кількість людей, країни, що не братимуть участі у цій війні, то без перешкод посядуть місце «світового Олімпу». Згідно з прогнозами експертів під час президентства Дональда Трампа можливість початку війни ймовірна.

Отже, на нашу думку, можливо запропонувати варіант, в результаті якого у вигорі залишаться обидві сторони. Аби запобігти всесвітній кризі, США та КНР мають налагодити партнерські стосунки. Впровадження ф'ючерсів на нафту дає можливість іншим країнам не переводити доходи від реалізації нафти в долари. Але можливе запровадження альтернативного варіанта, а саме продавати ф'ючерси в юанях, проте доходи від реалізації нафти зберігати або повністю, або частково в доларах. Обидві країни матимуть можливість домовитись про встановлення порогу, який буде стримувати частку китайських інвестицій та компаній на світовому та внутрішньому ринках США. Завдяки цій альтернативі Америка не втратить позиції світового лідера, а Піднебесна підійметься до рівня Штатів, в результаті чого долар і юань зможуть стати рівноправними «володарями» світу. Проте головна проблема полягає в тому, що ні США, ні КНР не готові поділяти світове панування, і саме це, на нашу думку, може завдати непоправної шкоди економікам обох держав.

Висновки. Підводячи підсумки, можна стверджувати, що за останні десятиліття Китай з країни третього світу перетворився на державу, здатну перевернути світову економіку. Встановлено, що проект «Один пояс – один шлях» – це інтеграція країн всієї Азії, завдяки якій КНР здатна вийти на новий рівень економічних відносин. Реалізація цього проекту об'єднає значну частину світу, забезпечить додаткові робочі місця, приведе до розвитку інфраструктури і виходу світової економіки на новий рівень, адже держави будуть не просто союзниками, а «об'єднаною нацією», що діє в одному напрямі для досягнення спільних глобальних цілей.

Виявлені під час дослідження тенденції підтверджують, що в рамках проекту передбачено розвиток національної валюти Китаю, її зміцнення на світовому ринку. Ера нафтодолара, на нашу думку, добігає кінця, отже, у юаня є всі шанси посісти його місце. І Піднебесна в рамках проекту «Один пояс – один шлях» сьогодні рухається в цьому напрямку. Проте існують серйозні загрози перш за все з боку США. Отже, для реалізації проекту керівники країн мають прийняти альтернативні рішення задля запобігання серйозних кризових явищ в економіках обох держав.

Подальших наукових досліджень потребує побудова сценаріїв розвитку взаємовідносин між країнами в рамках проекту «Один пояс – один шлях».

Список використаних джерел:

1. Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road // the National Development and Reform Commission, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce of the People's Republic of China, with State Council authorization [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://en.ndrc.gov.cn/newsrelease/201503/t20150330_669367.html.
2. Сироежкін К. Сполучення ЄАЕС і ЕПШП / К. Сироежкін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.imemo.ru/files/File/magazines/rossia_i_novay/2016_02/9Syroezhkin_Sopyazheniye.pdf.
3. Новий Шовковий шлях: маршрут, схема, концепція. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poradumo.pp.ua/cikave/55669-noviy-shovkoviy-shlyah-marshrut-shema-koncepcya.html>.
4. Miah S. Xion “Beltand Road”: Not China’s solo but in spiring chorus / S. Miah [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.xinhuanet.com/english/2015-03/28/c_134105208.htm.
5. Поворозник В. Проект «Один пояс – один шлях»: можливості для України / В. Поворозник, В. Перебийніс // Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД). – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.icps.com.ua/assets/uploads/images/files/china_project_s.pdf.
6. США та Китай залишаються найбільшими торговими партнерами ЄС // Європейська правда. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2015/03/27/7032337>.
7. Петтіс М. Як валютні маніпуляції Китаю зміцнюють долар? / М. Петтіс. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://inosmi.ru/economic/20160831/237694184.html>.
8. Пустовойтова О. США – проти китайського проекту «Один пояс, один шлях» / О. Пустовойтова // Фонд стратегічної культури. – 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.fondsk.ru/news/2017/09/17/ssha-sozdajut-sistemu-protivodejstvija-kitajskomu-proektu-odin-jojas-odin-put-44668.html>.
9. Веретенникова К. Валютний марафон / К. Веретенникова. // Наша версія. – 2015. – № 32. – С. 23.
10. Китай вирішив нанести потужний удар по долару. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zslv.ru/ekonomika/57531-kitay-reshil-nanesti-moschnyy-udar-po-dollaru.html>.
11. Will China Force the Saudis to Dump the Dollar? – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pervodika.ru/articles/1194612.html>.